

Nieuwe bronnen voor hulpfinanciering.

Deze paper is onderverdeeld in drie paragrafen. De eerste paragraaf handelt over de **context** en situeert het debat over de nieuwe innovatieve financieringsmechanismen binnen het internationaal kader van hulpverlening. De volgende paragraaf geeft een korte **beschrijving** van enkele voorgestelde nieuwe financieringsmechanismen. In essentie wordt de techniek beschreven en, waar mogelijk, een aanduiding gegeven van de grootte-orde aan middelen die elke techniek kan genereren. De laatste paragraaf duidt enige **elementen** aan (in matrixvorm) **die een politieke beslissing** over deze of gene techniek kunnen sturen.

Om mogelijke vervuiling in discussies te voorkomen is het noodzakelijk het volgende te benadrukken: deze paper handelt **niet** over de aanwending noch over het volume van de middelen. Dit is in essentie een ander debat waarover - in het kort - volgende drie zaken kunnen worden gezegd:

- critici van de nieuwe financieringsmechanismen verwijzen vaak naar de institutionele en beleidsmatige context in ontwikkelingslanden als “zwaktes” voor het oplossen van ontwikkelingsproblemen. Aldus is, meer nog dan additionele middelen, een versterking van de lokale instellingen en een verbetering van het beleid noodzakelijk. Gemakshalve wordt daarbij vergeten dat de voornoemde zwaktes zelf een functie zijn van het aantal beschikbare en voorspelbare middelen. Ontwikkelingsproblemen vragen derhalve een aanpak met **gelijktijdige** (veeleer dan sequentiële) **aandacht** voor beleid, instellingen en middelen.
- critici stellen ook vaak het volume in vraag dat de alternatieve financieringsmechanismen voor ogen hebben, maar pleiten tegelijkertijd voor een verhoging van de officiële hulp tot 0.7% van het BNP. Echter, het behalen van die streefnorm zou nog meer middelen genereren dan wat de alternatieve financieringsmechanismen thans beogen (zie verder). Een pleidooi **voor** het verhogen van de officiële hulp tot 0.7% maar **tegen** het nagestreefde volume onder de nieuwe mechanismen is eenvoudigweg tegenstrijdig.
- critici, tot slot, maken vaak een **onderscheid** tussen officiële hulp en nieuwe innovatieve mechanismen en vrezen een verschuiving in hulp ten nadele van het officiële kanaal. Dit onderscheid is enigszins zinloos. De nieuwe mechanismen zijn slechts bronnen voor financiering: indien zij bijdragen tot de rijksmiddelen worden zij automatisch officiële hulp.

I. Context.

In september 2000 hebben 189 staatshoofden en regeringsleiders de Millenniumverklaring ondertekend. In deze verklaring worden acht doelstellingen – de zogenaamde millenniumdoelstellingen - geformuleerd die o.a. de grootste armoede in de wereld moet uitbannen tegen 2015. Zowel de ontwikkelde als de ontwikkelingslanden dragen hierbij een verantwoordelijkheid.

Op de Monterrey-conferentie in maart 2002 heeft de internationale gemeenschap geoordeeld dat meer middelen noodzakelijk zijn voor het financieren van ontwikkeling. Deze middelen moeten voortvloeien uit een toename van de handel en de directe

buitenlandse investeringen, uit nieuwe schuldverlichtingoperaties en uit meer officiële ontwikkelingshulp (ODA). Wat de laatste categorie betreft, heeft de internationale gemeenschap niet alleen de toezegging tot **meer hulp** herbevestigd, maar ook voor **meer effectiviteit** gepleit in de hulpverlening. De vooruitgang in het bereiken van de Millenniumdoelstellingen zal daarbij gebruikt worden als maatstaf voor succes in het hard maken van die toezeggingen.

Sinds Monterrey is er duidelijk vooruitgang geboekt in het effectiever maken van de hulp. In maart 2003 hebben zowel donoren als partnerlanden een verklaring over harmonisatie ondertekend op een “High Level Meeting” in Rome. Effectiviteit is sindsdien een van de kritische bekommernissen van de donorgemeenschap bij het verstrekken van hulp. Begrippen als “meesterschap”, “beleidsafstemming” en “harmonisatie” bepalen nu reeds in grote mate de dialoog en samenwerking tussen donoren en partnerlanden.

Wat echter de toename van de officiële ontwikkelingshulp betreft, zijn er meer en meer rapporten (Lula, Sachs, Atkinson, Landau) die er op wijzen dat de toestand precair wordt. Als de internationale gemeenschap de millenniumdoelstellingen wil verwezenlijken tegen 2015, dan is er dringend een verdubbeling van het huidig hulpvolume nodig. Naargelang de bron variëren de geschatte additionele middelen tussen 50 en 60 miljard USD.

Het is binnen dit kader van “zoeken” naar additionele middelen dat de nieuwe innovatieve financieringsmechanismen zich situeren. Uitgangspunt daarbij is dat op korte tot middellange termijn de ontwikkelde landen de hulp uit reguliere budgetten niet substantieel zullen, kunnen of willen verhogen, tenzij additionele middelen worden gevonden. Immers, het volstaat te bedenken dat als alle donorlanden tezamen erin zouden slagen om gemiddeld 0.5% van het BNI¹ te reserveren voor ontwikkelingshulp dan de zoektocht naar alternatieve financieringsbronnen sowieso overbodig wordt.

In de volgende paragraaf worden enkele technieken voorgesteld om alternatieve financieringsbronnen aan te boren. Deze technieken sluiten nauw aan bij de klassieke vormen van ontwikkelingsfinanciering, of zijn gebaseerd op taxatie, of hebben vrijwillige bijdragen als grondslag. Indien mogelijk wordt voor elke techniek tevens het geschat bedrag aan potentiële middelen aangegeven.

II. Beschrijving van de nieuwe bronnen voor hulpfinanciering.

Men kan de nieuwe bronnen voor hulpfinanciering als volgt opdelen:

1. vormen die nauw aansluiten bij klassieke ontwikkelingsfinanciering;
2. vormen die gebaseerd zijn op heffingen (taxatie);
3. en vormen die vrijwillige particuliere bijdragen als grondslag hebben.

¹ In 2002 bedroeg het gemiddeld globaal cijfer 0.23% van het BNI, wat overeenkwam met een volume van 57 miljard USD.

In een Europese context zijn er vijf landen die de internationaal overeengekomen 0.7% norm halen (Denemarken, Zweden, Noorwegen, Luxemburg en Nederland), vijf landen die concrete deadlines hebben voor het bereiken van die 0.7% (Ierland tegen 2007, België tegen 2010, Frankrijk en Spanje tegen 2012, en het Verenigd Koninkrijk tegen 2013). De andere landen van de Europese Unie hebben toegezegd ten minste 0.33% te behalen tegen 2006, als een tussenstap naar de 0.7%.

1. Vormen die nauw aansluiten bij klassieke ontwikkelingsfinanciering.

Bij de vormen die nauw aansluiten bij de klassieke ontwikkelingsfinanciering onderscheidt men twee initiatieven: a) de “International Finance Facility” (IFF) en b) de speciale trekkingsrechten bij het IMF (STR). Deze vormen sluiten nauw aan bij de klassieke vormen van financiering omdat ze uiteindelijk de reguliere (nationale) budgetten van de donorlanden aanspreken, zij het - zoals voor het IFF – meer gespreid in de tijd.

a) De “International Finance Facility”.

De “International Finance Facility” is een Brits initiatief dat gelanceerd werd door de Britse thesaurie met ondersteuning van de Britse ontwikkelingsdienst (DFID). Het initiatief wil middelen ophalen op de kapitaalmarkt door plaatsing van obligaties met “harde” lange termijn donortoezeggingen als onderpand voor terugbetaling. Deze techniek laat toe een aanzienlijke hoeveelheid middelen te mobiliseren en te besteden (de zogenaamde “frontloading”) waarvan de terugbetalingen op langere termijn geschieden.

Het initiatief beoogt een toenemende “frontloading” tot 2010, met als streefdoel een jaarlijkse besteding van 50 miljard USD tussen 2010 en 2015. De terugbetalingen zouden dan tot 2030 lopen.

b) Speciale trekkingsrechten bij het IMF (STR).

Speciale trekkingsrechten zijn tegoeden die aangehouden worden door de lidstaten op rekeningen bij het IMF. Speciale trekkingsrechten kunnen gebruikt worden als betalingen tussen Centrale Banken door overmaking van een rekening op een andere binnen een gespecialiseerd departement van het IMF. Het zijn dus met andere woorden monetaire tegoeden.

De idee is een nieuwe allocatie van speciale trekkingsrechten te reserveren voor ontwikkelingslanden die vaak structurele betalingsbalansproblemen hebben alsook moeilijkheden ondervinden om additionele leningen af te sluiten. Alle voorstellen zijn in wezen geënt op één van volgende twee mechanismen: ofwel geschiedt er een speciale allocatie van STR direct toegewezen aan ontwikkelingslanden ofwel een algemene allocatie met een afspraak van vrijwillige overdracht van STR door de ontwikkelde landen aan de ontwikkelingslanden.

Aangezien een speciale allocatie een wijziging van de artikelen van de IMF-overeenkomst noodzaakt, zal het bereiken van een overeenstemming hierover waarschijnlijk zeer tijdrovend zijn. Een akkoord over een nieuwe algemene allocatie daarentegen lijkt eenvoudiger, maar is het niet, aangezien de Verenigde Staten totnogtoe tegen zijn en over een blokkeringminderheid beschikken qua stemmenaantal.

Er wordt gedacht aan een allocatie van 25 tot 30 miljard USD.

2. Vormen die gebaseerd zijn op heffingen (taxatie).

De meest gekende vormen zijn a) de heffingen op financiële transacties, b) de milieuheffingen en c) de taxatie op wapenverkoop. Hieronder wordt voornamelijk de aandacht gevestigd op de mogelijke bron voor taxatie, en niet op het gebruikte kanaal. Of

de heffingen moeten transiteren via reguliere budgetten door inschakeling van nationale taksautoriteiten of via internationale taksinstellingen is immers een discussie van tweede orde in het debat over de nieuwe financieringsmechanismen.

a) Heffingen op financiële transacties.

Onder de heffingen op financiële transacties vallen zowel heffingen op vreemde valutatransacties als heffingen op aandelentransacties. Deze laatste zijn minder bestudeerd maar lonen toch de moeite voor verder onderzoek². Wat volgt is een beschrijving van de meer gekende heffing op valutatransacties.

Het totaal volume aan vreemde valutatransacties bedraagt ongeveer 1200 miljard USD per dag. Een kleine heffing op dergelijke transacties zou dus aanzienlijke middelen kunnen genereren voor ontwikkelingsdoeleinden. Bij wijze van voorbeeld: een taks van 0.05% brengt jaarlijks 60 miljard USD op, wat overeenstemt met de thans nagestreefde verdubbeling van de klassieke ontwikkelingshulp.

België heeft reeds in de Kamer van Volksvertegenwoordigers - als voorloper in Europa - een taks op munttransacties goedgekeurd. Het wetsvoorstel moet nu nog in de Senaat worden behandeld. Echter, zelfs na een spoedige stemming in de Senaat, zal een daadwerkelijke invoering van de taks niet eenvoudig verlopen aangezien de ontwerp-wetstekst uitdrukkelijk vermeldt dat de taks pas ingaat als ook alle andere landen van de Europese muntunie hem invoeren³.

Technisch beoogt het Belgisch wetsvoorstel een tweetrapsvariant (of Spahn-variant) van de zogenaamde Tobintaks. In tijden van monetaire rust worden omwisselingen van deviezen van meer dan 10.000 euro belast met een kleine heffing van 0,02 procent. In tijden van speculatie en met name wanneer een munt buiten zijn normale positie wordt geduwd, treedt een verhoogd tarief van maximum 80 procent in werking. De bedoeling is verdere speculatie op een kordate manier te ontmoedigen. De opbrengsten van de taks worden bestemd voor een Europees fonds voor ontwikkelingssamenwerking, strijd tegen economische en sociale onrechtvaardigheid, en behoud van de internationale publieke goederen.

Bij een mondiale toepassing van het Belgisch voorstel bedragen de jaarlijkse inningen minimaal 24 miljard USD. In meer speculatieve tijden is de opbrengst uiteraard groter.

b) Milieutaxatie.

Bij milieutaxatie wordt gedacht aan een heffing op de uitstoot van broeikasgassen, voornamelijk koolstofdioxiden. Aangezien een vermindering van die uitstoot reeds beoogd wordt onder het Kyoto-protocol door het systeem van verhandelbare emissierechten, wordt er gedacht aan een heffing op die sectoren die niet onder het protocol vallen. De luchtvaart en de zeevaart zijn twee dergelijke sectoren.

² Zie de conclusie uit het rapport Landau voor heffingen op aandelentransacties, p 63 : "There ought to be no major technical difficulty in levying such taxes. In all of the developed markets, securities are held by a limited number of custodial institutions, and settlement takes place through specialised systems."

³ Recent nog pleitte de Belgische Minister voor Ontwikkelingssamenwerking voor een invoering van de Tobin-Spahn taks. Hij greep daarbij - na de ramp in zuidoost-Azië - het momentum van solidariteit aan om verdere stappen te zetten in dit domein van ontwikkelingsfinanciering.

Luchttransport veroorzaakt zowel lokale als globale milieuschade. Lokale schade wordt veroorzaakt door vervuulende gassen en geluidsoverlast in de nabijheid van de luchthavens; globale schade door de uitstoot van voornamelijk koolstofdioxide (wat bijdraagt tot de opwarming van de aarde). Bij de nieuwe vormen van hulpfinanciering beoogt men de indamming van de globale schade door middel van taxatie⁴. Heffingen worden voorgesteld op het verbruik van kerosine of op het gebruik van luchtcorridors. Een andere mogelijkheid is evenwel de directe inning van taksen bij de verkoop van tickets. De mogelijke opbrengsten van deze heffing schommelen naargelang de gekozen methode tussen 8 en 10 miljard USD per jaar.

De scheepvaart veroorzaakt twee soorten vervuiling die elk aan een taks kunnen worden onderheven. De eerste soort betreft de uitstoot van broeikasgassen en zwavelhoudende stoffen door diesilverbranding. Een eerste schatting geeft aan dat een wereldwijde taks van 10% op het verbruik van zware diesel ongeveer 1 miljard USD kan opbrengen⁵.

De tweede soort vervuiling behelst stoffen die de zee en de kustlijn aantasten door olie lekkages. De hier beoogde taks is technisch meer complex omdat ze het risico van lekkages moet inschatten a.d.h.v. meerdere parameters (o.a. ouderdom van het schip, staat van onderhoud, gedane herstelwerkzaamheden, training van de bemanning, etc.). Interessant is dat deze taks zou kunnen geënt worden op het bestaande IOPC⁶-mechanisme. Het IOPC is het resultaat van een internationaal verdrag tussen 83 landen, exclusief de Verenigde Staten, met als doel middelen samen te brengen voor het opruimen van olievervuiling op zee.

c) Taxatie op wapenverkopen.

De internationale wapenexporten bedragen jaarlijks 50 miljard USD. De idee achter een heffing op wapenverkopen is om militaire uitgaven in ontwikkelingslanden te ontmoedigen. Deze vorm van taxatie wordt sterk gepromoot door de Braziliaanse regering (zie het initiatief “Coalition against hunger”). In eerste instantie wordt gedacht aan een heffing op zware conventionele wapens, die dan later kan worden uitgebreid tot kleine en lichte wapens en wapens voor dubbel gebruik (conventioneel gebruik en gebruik voor massavernietiging).

Een heffing van 10% zou jaarlijks 5 miljard USD opbrengen.

3. Vormen die vrijwillige particuliere bijdragen als grondslag hebben.

Over de vormen die vrijwillige particuliere bijdragen als grondslag hebben, zijn reeds meerdere voorstellen gedaan. Sommige gaan over het bevorderen van privé-giften door een nieuw systeem van taksvrijstellingen, andere zien een potentiële bron van inkomsten in kansspelen of handelen, tot slot, over het wegwerken van barrières bij valutaoverdrachten door migranten. Hieronder worden de laatste twee voorstellen toegelicht: a) de oprichting van een mondiale loterij en b) de inkomensoverdrachten naar ontwikkelingslanden.

⁴ Men veronderstelt dat lokale schade reeds ten dele gecompenseerd wordt door nationale heffingen.

⁵ Merk op dat het voorgesteld percentage van 10% geenszins de vervuiling compenseert, daartoe is een veel hoger percentage noodzakelijk. Om dit doel te bereiken zou een (onrealistisch hoge) taks van 150% noodzakelijk zijn.

⁶ International Oil Pollution Compensation.

a) Mondiale loterij.

Dit voorstel beoogt de oprichting van een mondiale loterij, waarvan een gedeelte van de opbrengsten gereserveerd wordt voor het financieren van ontwikkelingshulp. Deze mondiale loterij kan op twee manieren werken: ofwel via de gevestigde operatoren (de nationale loterijen) ofwel door de oprichting van een mondiale operator met licenties voor elke lidstaat.

De opbrengsten van een mondiale loterij zijn moeilijk in te schatten maar liggen vermoedelijk in de nabijheid van 6 miljard USD per jaar.

In België worden nu reeds een gedeelte van de Lotto-opbrengsten aangewend voor ontwikkelingsdoeleinden. De jaarlijkse storting van de Nationale Loterij op de ontvangstenbegroting van DGOS bedraagt ongeveer 83 miljoen EUR⁷ voor de uitvoering van bilaterale projecten (65 miljoen EUR) en projecten van het Belgisch Overlevingsfonds (18 miljoen EUR).

b) Inkomensoverdrachten naar ontwikkelingslanden.

Menige bron schat de overmakingen van migranten naar ontwikkelingslanden in de nabijheid van 80 miljard USD per jaar⁸. Overmakingen van migranten zijn vanuit ontwikkelingsperspectief om twee redenen van belang: ze zijn minder “procyclisch” dan andere externe private stromen en vormen bijgevolg een meer stabiele en voorspelbare financieringsbron⁹. Anderzijds wordt het inkomen - dat uit de overdrachten wordt ontvangen - hoofdzakelijk besteed aan voeding, onderdak en nutsvoorzieningen. In mindere tijden vormen inkomensoverdrachten alzo een sociaal vangnet.

Gezien het voornoemd belang voor ontwikkeling concentreren de voorstellen rond inkomensoverdrachten zich hoofdzakelijk op een “toename” van die overdrachten aangevuld met een systeem van meer uitgebreide financiële dienstverlening. Ontwikkelde landen kunnen een rol spelen bij de toename van de overmakingen. Door het openstellen van reguliere financiële instellingen voor valutaoverdrachten kunnen de transactiekosten aanzienlijk verminderen. Veel migranten zijn thans verstoken van een dergelijke toegang en maken noodgedwongen gebruik van duurdere overmaakkantoren. De ontwikkelingslanden hebben een rol bij de uitbreiding van de financiële diensten. Door een systeem van betere financiële dienstverlening in armere streken kunnen een combinatie van microkredieten en gemakkelijker opvraagbare inkomens uit overmakingen bijdragen tot bijvoorbeeld jobcreatie.

⁷ De Nationale Loterij stort de bijdragen op de ontvangstenbegroting van DGOS die echter onmiddellijk - door tussenkomst van een DGOS-rekenplichtige - worden doorgestort aan de Schatkist. Alleen voor de projecten van het Belgisch Overlevingsfonds is er begrotingstechnisch een “indirecte” band tussen ontvangst en besteding aangezien er over de gelijkheid tussen beide grootheden wordt gewaakt op meerjarige basis. Bij de stortingen voor de uitvoering van bilaterale projecten is die band verdwenen aangezien de middelen “versmolten” worden met de andere ontvangsten in de algemene rijksmiddelenbegroting.

⁸ Dit bedrag aan overmakingen door migranten overtreft dus de jaarlijkse stroom aan officiële hulp.

⁹ Onderzoek toont aan dat inkomensoverdrachten vrij onafhankelijk zijn van de stand in de conjunctuur.

Menig rapport (o.a. Landau en Atkinson) is het erover eens dat alle bovengenoemde voorstellen voor alternatieve financiering technisch haalbaar zijn. In essentie is de realisatie van deze of gene financieringstechniek vooral een kwestie van politieke bereidheid. Politieke keuzes worden echter gemaakt door afweging van diverse factoren. In een volgende paragraaf wordt een voorzichtige aanzet gegeven tot opsomming van enkele keuzebepalende factoren.

III. Keuzevraagstuk.

De keuzes over de nieuwe financieringsmechanismen kunnen o.a. bepaald worden door de volgende factoren: 1) het bestaan van een **dubbel dividend**, 2) de soepelheid waarmee samenwerkingsverbanden kunnen worden afgesloten (**flexibele geometrie**), 3) het **potentieel** van elk financieringsmechanisme en 4) de mogelijke **obstakels**. Uiteraard bestaan er een veelheid aan andere factoren, maar een beperking dringt zich op. Hieronder volgt vooreerst een definitie van de keuzebepalende factoren.

Het **potentieel** duidt op de verwachte grootte-orde aan middelen die elk mechanisme kan genereren.

Het bestaan van een **dubbel dividend** betekent dat er naast het doel van additionele middelenwerving voor ontwikkelingshulp nog een bijkomende doelstelling kan worden gerealiseerd¹⁰.

Flexibele geometrie slaat op het soort samenwerkingsverband dat nodig is voor een succesvolle implementatie van een financieringsmechanisme. Grofweg kunnen drie soort samenwerkingsverbanden onderscheiden worden: een mondiale, een regionale of een losse coalitie van geïnteresseerde partijen. Het spreekt voor zich dat hoe meer partijen voor een akkoord noodzakelijk zijn, hoe moeilijker een nieuw financieringsmechanisme op korte termijn te realiseren valt.

Obstakels kunnen velerlei vormen aannemen en bemoeilijken de implementatie van een nieuwe financieringstechniek.

In onderstaande **matrix** worden de keuzebepalende factoren afgezet tegen de verschillende nieuwe financieringsmechanismen. Per mechanisme worden de meest belangrijke elementen opgesomd. De overmakingen van migranten naar ontwikkelingslanden worden niet in de matrix opgenomen omdat ze minder over bijkomende middelen gaan dan wel over verhoging en benutting van bestaande geldstromen.

¹⁰ Die twee doelstellingen kunnen met elkaar conflicteren wanneer de grondslag voor de middelenwerving (de taxatiebasis) wordt aangetast door de bijkomende doelstelling. Een voorbeeld uit de gezondheidssfeer moge dit verduidelijken: een taks op sigaretten genereert inkomsten maar zet anderzijds rokers aan tot stoppen. Wanneer iedereen stopt met roken, verdwijnt de grondslag voor de heffing.

Matrix met elementen voor een politieke keuze over nieuwe financieringsmechanismen.

	Aansluitend bij klassieke ontwikkelingshulp		Taxatie			Vrijwillige bijdragen
	IFF	SDR	Op valutatransacties	Milieuheffing	Taks op wapenverkoppen	Mondiale loterij.
Potentieel	Het Brits voorstel voorziet een "frontloading" per jaar van 50 miljard USD vanaf 2010 maar het uiteindelijke bedrag zal afhangen van het aantal deelnemers en de grootte-orde van de LT-toezeggingen.	Men denkt aan een allocatie van 25 tot 30 miljard als aanspreekbare monetaire tegoeden voor ontwikkelingslanden.	Een percentage van 0,05% volstaat reeds om alle nagestreefde additionele middelen te verwezenlijken. Het Belgisch voorstel van 0.02% brengt bij een mondiale toepassing minimaal 24 miljard USD op.	Een luchttransporttaks kan jaarlijks 8 tot 10 miljard USD genereren. Een scheepvaarttaks (exclusief taksen voor lekkages) kan 1 miljard USD opbrengen.	Totnogtoe weinig schattingen over het potentieel van deze techniek, wel over de taxatiebasis. Die bedraagt 50 miljard USD aan jaarlijkse wapenexporten.	Voorzichtige schattingen wijzen op een potentieel van 6 miljard USD per jaar. De uiteindelijke middelen zullen afhangen van de mate waarin de mondiale loterij een competitief voordeel heeft over andere loterijen.
Dubbel dividend		Kan een positief effect hebben op de mondiale macro-economische toestand.	Toepassing van de Spahn-variant van de Tobintaks beperkt valutaspeculatie.	Beogen milieuvriendelijke gedragsveranderingen en kunnen dus aanzienlijke milieuwinsten veroorzaken.	Streven een dubbel effect na: 1. Vermindering van gewapende conflicten 2. Substitutie van wapenuitgaven door meer productieve uitgaven in ontwikkelingslanden.	
Flexible geometrie	Laat een soepel samenwerkingsverband toe. Een beperkt aantal deelnemers zal de schaal van de operaties verkleinen maar het voorstel zelf niet compromitteren.	Een algemene allocatie moet geratificeerd worden door 110 leden van het IMF die minstens 85% van de stemmen vertegenwoordigen. De Verenigde Staten zijn totnogtoe tegen en beschikken over een blokkeringminderheid.	Vereist een mondiaal akkoord. Er zijn indicaties dat een regionaal akkoord niet werkbaar is om twee redenen: 1) het bestaan van uitwijkmogelijkheden voor de afhandeling van transacties naar zones die niet aan het initiatief deelnemen en 2) de vermoedelijke weigering van de Centrale Banken om zich als verlengstuk te laten gebruiken van taksautoriteiten voor de beperking van de uitwijkmogelijkheden.	Een mondiaal samenwerkingsverband is niet noodzakelijk. Het IOPC-mechanisme is een overeenkomst tussen 83 landen dat als voorbeeld kan dienen voor nieuw af te sluiten internationale verdragen.	Noodzaakt een akkoord tussen alle wapenproducerende lidstaten, inclusief die lidstaten met een sterk potentieel tot wapenexport (China, Israël en Oekraïne)	Noodzaakt een overeenkomst tussen een zeer grote groep landen.
Obstakels	<ul style="list-style-type: none"> - Bij afwezigheid van een bestaande instelling die het mechanisme wil beheren zal de administratieve kost van een nieuwe instelling waarschijnlijk hoog liggen. - Past minder binnen de Europese context van "balancing the budget". - Het financieren van ontwikkeling door toekomstige generaties is dubieus. - ODA na 2015 is niet verzekerd. 	<ul style="list-style-type: none"> - SDRs zijn niet kosteloos. Een interest wordt aangerekend op de trekking van SDRs. Als de bedoeling het verstrekken van interestvrije leningen is, bestaan er waarschijnlijk meer adequate instrumenten. - SDRs zijn in essentie monetaire tegoeden. Het zijn geen budgettaire middelen die kunnen aangesproken worden voor ontwikkelingsdoeleinden. 	<ul style="list-style-type: none"> Technisch moet men het onderscheid maken tussen moeilijk van elkaar te onderscheiden "transacties voor eigen rekening" en "market making transacties". Deze laatste genereren praktisch geen winsten en kunnen dus geen bron van heffing vormen. - Portfolio diversificatie wordt gepenaliseerd. Er valt tegenstand te verwachten vanuit de hoek van de fondsen- en aandelenbeleggers. 	<ul style="list-style-type: none"> - Er moet rekening gehouden worden met nationale taxaties - Er treedt een zekere mate van herverdeling op tussen gezinnen uit rijke landen (wat niet het oogmerk is van de taks). 	Reëel gevaar op toename van handel die zich aan de taks wil onttrekken (clandestiene wapenhandel). Dit is met name een probleem in "weak and failed states".	<ul style="list-style-type: none"> - Reëel gevaar voor competitie tussen "general interest causes" (gefinancierd uit opbrengsten van nationale loterijen) and "development causes" (gefinancierd uit de mondiale loterij). - Vanuit een herverdelings-optiek minder na te streven: immers vooral lage inkomens-groepen financieren de loterijen.
			De Amerikaanse wetgeving verbiedt de regering om bijdragen te leveren aan internationale organisaties die internationale belastingen op de agenda plaatsen.			

Op basis van bovenstaande matrix kunnen volgende voorzichtige aanbevelingen geformuleerd worden:

Gezien de huidige negatieve houding van de Verenigde Staten tegenover internationale belastingen lijken initiatieven die een mondiaal akkoord vereisen op korte termijn moeilijk haalbaar. De heffing op vreemde valuta-transacties is daar een goed voorbeeld van. Maar wat op korte termijn niet haalbaar is, kan misschien wel op lange termijn. Het lijkt dan ook aangewezen dat België – van zodra de Tobintaks aangenomen wordt door de Senaat – de invoering van deze taks verder bepleit in de andere landen van de eurozone, zonder daarbij evenwel de gevaren van invoering in één zone uit het oog te verliezen.

Gezien het Brits voorstel voor de “International Finance Facility” voorsnog weinig animo teweegbrengt bij de andere Europese landen¹¹, maar vooral omdat het teruggrijpt naar een mechanisme van leningen voor ontwikkelingsfinanciering waarbij toekomstige generaties de schulden moeten terugbetalen, lijkt steun aan dit initiatief minder opportuun.

Gezien de Nationale Loterij in België reeds een aanzienlijke bijdrage levert tot het budget voor ontwikkelingssamenwerking - 82 miljoen EUR op een DGOS begroting van om en bij 767 miljoen EUR in 2004 - lijkt steun aan de oprichting van een mondiale loterij minder aangewezen. Na de recente introductie van een Europese loterij, die samenwerkt met Nationale Loterijen, lijkt de markt voor nog een additioneel product bovendien bijzonder krap.

Gezien milieutaxatie relatief makkelijk te organiseren is en geen mondiaal akkoord vereist; gezien de idee van “de vervuiler betaalt” reeds een brede maatschappelijke ingang gevonden heeft en een milieuheffing tevens een gedragsverandering bij die vervuiler beoogt, lijkt dergelijke heffing technisch de meest haalbare optie. Een taks op luchttransport kan bijvoorbeeld 8 tot 10 miljard USD genereren en dus een aanzienlijke bijdrage leveren tot de gezochte additionele middelen voor het financieren van de Millenniumdoelstellingen.

Januari 2005

Peter Van Acker,

Attaché voor Ontwikkelingssamenwerking.

¹¹ Alleen Frankrijk en Italië steunen het initiatief formeel. Toch is er enig voorbehoud bij Frankrijk te bespeuren, want het rapport Landau vermeldt uitdrukkelijk dat de IFF na de zogenaamde “frontloading”-periode andere initiatieven noodzaakt. De behoefte aan additionele middelen zal m.a.w. na 2015 niet verdwijnen, wat nochtans het uitgangspunt is van de “Facility”. De voorkeur van Frankrijk gaat dan ook uit naar mechanismen die gebaseerd zijn op heffingen.